

TRAKTAT

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy,
podpisany w Warszawie dnia 23 czerwca 1992 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 23 czerwca 1992 r. w Warszawie został podpisany między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś Traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy w następującym brzmieniu:

TRAKTAT

**między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś
o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy**

Rzeczpospolita Polska i Republika Białoruś, zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

kierując się celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych, Aktu końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Paryskiej Karty dla Nowej Europy, jak również innych dokumentów współpracy europejskiej,

świadome swej odpowiedzialności za pokój i bezpieczeństwo w świecie,

pragnąc wnieść wkład w budowę sprawiedliwego i pokojowego ładu w Europie,

potwierdzając poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności oraz zasad demokracji, sprawiedliwo-

ści i tolerancji, stanowiących niezbywalny element dziedzictwa europejskiego,

doceniając znaczenie przyjaznych stosunków polsko-białoruskich dla umocnienia zaufania i współpracy na kontynencie europejskim, a w szczególności w Europie Środkowej i Wschodniej,

biorąc pod uwagę, że Polska i Białoruś mają w dużej mierze wspólną historię, której najlepszą tradycją jest współistnienie i wzajemne wzbogacanie kultur,

uwzględniając etniczną i kulturową bliskość narodów polskiego i białoruskiego,

uwzględniając fakt, że Polacy i Białorusini, mieszkający na terytoriach obydwu Umawiających się Stron, wnoszą istotny wkład w rozwój obu Państw i kultury obu narodów,

dążąc do umocnienia podstaw dobrosąsiedzkiej współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś,

a także do pogłębiania wzajemnego zrozumienia między narodami polskim i białoruskim,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Umawiające się Strony kształtują swoje stosunki jako zaprzyjaźnione Państwa w duchu wzajemnego szacunku, dobrosąsiedztwa i partnerstwa. Kierują się zasadami suwerennej równości, niestosowania siły lub groźby jej użycia, nienaruszalności granic, integralności terytorialnej, pokojowego rozstrzygnięcia sporów, nieingerencji w sprawy wewnętrzne, poszanowania praw człowieka i podstawowych swobód oraz prawa narodów do samostanowienia.

Artykuł 2

Umawiające się Strony potwierdzają istniejącą między nimi granicę, uważają tę granicę za nienaruszalną i stwierdzają, że nie mają i nie będą mieć w przyszłości wobec siebie żadnych roszczeń terytorialnych.

Artykuł 3

Umawiające się Strony zobowiązują się umacniać europejskie mechanizmy bezpieczeństwa, stabilności i współpracy na podstawie Aktu końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Paryskiej Karty dla Nowej Europy, innych dokumentów Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie.

Artykuł 4

Umawiające się Strony będą wspierać proces rozbrojenia w dziedzinie broni jądrowej, chemicznej i innych rodzajów broni masowej zagłady oraz broni konwencjonalnej. Będą one także dążyć do dalszego ograniczania sił zbrojnych i zbrojeń w Europie do stopnia wystarczającego do obrony oraz umacniać środki budowy zaufania i bezpieczeństwa w sferze militarnej.

Artykuł 5

Zgodnie z Układem o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej Umawiające się Strony będą współpracować na rzecz nierozprzestrzeniania tej broni, w szczególności w Europie Środkowej i Wschodniej. Będą one współdziałać w celu zagwarantowania kontroli eksportu towarów i technologii, które służą celom pokojowym, lecz mogą być wykorzystane do produkcji broni masowej zagłady.

Artykuł 6

Umawiające się Strony zobowiązują się, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych i odpowiednimi dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, do rozstrzygnięcia sporów mogących powstać między nimi wyłącznie środkami pokojowymi.

Artykuł 7

1. Umawiające się Strony wyrzekają się użycia siły lub groźby jej użycia we wzajemnych stosunkach.

2. Żadna z Umawiających się Stron nie pozwoli, aby jej terytorium było wykorzystywane przez państwo trzecie lub państwa trzecie w celach zbrojnej agresji lub wrogiej działalności przeciwko drugiej Umawiającej się Stronie.

3. W razie gdyby państwo trzecie lub państwa trzecie dokonały napaści zbrojnej na jedną z Umawiających się Stron, druga Umawiająca się Strona zobowiązuje się do nieudzielania pomocy militarnej ani jakiegokolwiek poparcia takiemu państwu lub państwom przez cały czas trwania konfliktu zbrojnego oraz będzie działać na rzecz uregulowania tego konfliktu zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych i dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

4. Wymienione wyżej zobowiązania nie naruszają praw i obowiązków Umawiających się Stron, wynikających z Karty Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 8

Umawiające się Strony będą przeprowadzać konsultacje w sprawach bezpieczeństwa międzynarodowego. Jeżeli jedna z Umawiających się Stron uzna, że powstała sytuacja lub konflikt zagraża pokojowi międzynarodowemu lub europejskiemu bezpieczeństwu bądź je narusza, Umawiające się Strony przeprowadzą bezzwłoczne konsultacje na temat możliwych sposobów przewyłączenia zaistniałej sytuacji lub uregulowania konfliktu. Takie konsultacje będą prowadzone zgodnie z dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Artykuł 9

Umawiające się Strony będą, w razie potrzeby, przeprowadzać konsultacje w dziedzinie obrony w sprawach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

Artykuł 10

1. Umawiające się Strony będą rozwijać regularne kontakty między organami władzy i administracji państwowej. Przywiązują one szczególne znaczenie do wzajemnych stosunków międzyparlamentarnych.

2. Spotkania i konsultacje na najwyższym szczeblu będą dokonywane w celu zapewnienia rozwoju stosunków dwustronnych i zharmonizowania stanowisk w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

3. Ministrowie Spraw Zagranicznych będą odbywać regularne konsultacje przynajmniej raz w roku.

4. W zależności od potrzeb i na podstawie wzajemnego porozumienia Umawiające się Strony mogą tworzyć odpowiednie komisje mieszane.

Artykuł 11

1. Umawiające się Strony będą sprzyjać ustanowieniu i rozwojowi bezpośrednich kontaktów i współpracy między regionami, miastami i innymi jednostkami administracyjno-terytorialnymi Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Białoruś. Szczególna uwaga będzie poświęcona współpracy na obszarach przygranicznych. W tych sprawach zostaną zawarte odrębne porozumienia oraz zostanie utworzona komisja międzyrządowa do spraw współpracy regionalnej i przygranicznej.

2. Umawiające się Strony zwiększą liczbę przejść granicznych, dokonają ich modernizacji zgodnie ze standardami międzynarodowymi oraz usprawnią kontrolę graniczną i celną, w tym podejmą stosowne kroki w celu uproszczenia postępowania w sprawach kontroli granicznej i celnej obywateli obu Państw.

Artykuł 12

1. Umawiające się Strony będą usilnie sprzyjać działaniom zmierzającym do kontynuowania pozytywnych tradycji stosunków między obu narodami. Stworzą one warunki do swobodnej wymiany rzetelnej informacji we wszystkich sferach życia społecznego i kulturalnego.

2. Umawiające się Strony będą aktywnie sprzyjać rozszerzaniu kontaktów między ich obywatelami. Będą tworzyć odpowiednie warunki do rozwijania stosunków między partiami politycznymi, ruchami społecznymi, związkami zawodowymi, stowarzyszeniami naukowymi i twórczymi, innymi organizacjami społecznymi, instytucjami wyznaniowymi, fundacjami i środkami masowego przekazu.

3. Umawiające się Strony uznają doniosłą rolę młodego pokolenia w kształtowaniu nowych stosunków między narodami i będą popierać rozwój przyjaznych związków między młodzieżą obu Państw.

4. Umawiające się Strony będą sprzyjać rozwojowi współpracy w dziedzinie sportu i turystyki.

Artykuł 13

Umawiające się Strony zobowiązują się do respektowania międzynarodowych zasad i standardów dotyczących ochrony praw mniejszości narodowych, w szczególności zawartych w międzynarodowych paktach praw człowieka, Akcie końcowym Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Dokumencie spotkania kopenhaskiego w sprawie ludzkiego wymiaru oraz Paryskiej Karcie dla Nowej Europy.

Artykuł 14

1. Umawiające się Strony potwierdzają, że osoby należące do mniejszości polskiej w Republice Białoruś oraz mniejszości białoruskiej w Rzeczypospolitej Polskiej mają prawo, indywidualnie lub wspólnie z innymi członkami swojej grupy, do swobodnego zachowania, rozwijania i wyrażania swojej tożsamości etnicznej, kulturowej, językowej i religijnej, bez jakiegokolwiek dyskryminacji i w warunkach pełnej równości wobec prawa.

2. Umawiające się Strony potwierdzają, że przynależność do mniejszości narodowej jest sprawą indywidualnego wyboru dokonywanego przez osoby i że nie mogą z tego wynikać dla niej żadne negatywne następstwa.

Artykuł 15

Umawiające się Strony gwarantują, że osoby wymienione w artykule 14 mają w szczególności prawo, indywidualnie lub wspólnie z innymi członkami swej grupy, do:

- swobodnego posługiwania się językiem ojczystym w życiu prywatnym i publicznym, dostępu do informacji w tym języku, jej rozpowszechniania i wymiany, a także używania swych imion i nazwisk w brzmieniu przyjętym dla języka ojczystego,
- zakładania i utrzymywania własnych instytucji, organizacji lub stowarzyszeń oświatowych, kulturalnych i innych, które mogą ubiegać się o dobrowolną pomoc finansową lub inną, jak również o pomoc państwową, zgodnie z prawem krajowym, korzystać z dostępu do środków masowego przekazu, a także uczestniczyć w działalności międzynarodowych organizacji pozarządowych,

— wyznawania i praktykowania swej religii, w tym nabywania i wykorzystywania materiałów religijnych oraz prowadzenia oświatowej działalności religijnej w języku ojczystym,

— ustanawiania i utrzymywania niezakłóconych kontaktów między sobą na terytorium swego Państwa, jak również kontaktów poprzez granice z obywatelami innych państw, z którymi łączą je wspólne pochodzenie etniczne lub narodowe, dziedzictwo kulturalne lub przekonania religijne,

— korzystania ze środków prawnych, przewidzianych ustawodawstwem wewnętrznym Państwa zamieszkania, dla urzeczywistnienia i ochrony swych praw.

Artykuł 16

1. Umawiające się Strony będą rozwijać konstruktywną współpracę w zakresie ochrony praw osób należących do mniejszości narodowych, traktując je jako czynnik wzmocnienia wzajemnego zrozumienia i dobrosąsiedzkich stosunków między narodami polskim i białoruskim.

2. Umawiające się Strony w trakcie realizacji rozwoju regionalnego będą uwzględniać społeczne i ekonomiczne interesy osób wymienionych w artykule 14 oraz ich organizacji lub stowarzyszeń.

3. Umawiające się Strony będą starać się zapewnić osobom, o których mowa w artykule 14, odpowiednie możliwości nauczania ich języka ojczystego lub nauczania w tym języku w placówkach oświatowych, a także, gdzie jest to możliwe i konieczne, posługiwania się językiem ojczystym wobec władz publicznych. W programach nauczania placówek oświatowych, do których uczęszczają wyżej wymienione osoby, będzie uwzględniona w szerszym zakresie historia i kultura mniejszości narodowych.

4. Umawiające się Strony będą szanować prawo osób, o których mowa w artykule 14, do uczestnictwa w sprawach publicznych, w szczególności dotyczących ochrony i umacniania ich tożsamości, a także w razie potrzeby przeprowadzać konsultacje z organizacjami lub stowarzyszeniami tych osób.

Artykuł 17

Umawiające się Strony są zgodne co do tego, że osoby, o których mowa w artykule 14, powinny przestrzegać ustawodawstwa Państwa swego zamieszkania.

Artykuł 18

1. Umawiające się Strony będą sprzyjać wzajemnie korzystnej współpracy gospodarczej, dążąc do zachowania i rozwoju tradycyjnych powiązań ekonomicznych i handlowych, z uwzględnieniem potrzeb i realnych możliwości obu Państw, w oparciu o zasady gospodarki rynkowej.

2. Umawiające się Strony będą tworzyć dogodne warunki ekonomiczne, finansowe, podatkowe i prawne dla działalności gospodarczej, w tym rozwoju przedsiębiorczości. Będą popierać i ochraniać inwestycje, przestrzegać norm prawa autorskiego i patentowego, a także ułatwiać przepływ przez granice towarów, usług, siły roboczej i kapitałów.

3. Umawiające się Strony będą ułatwiać rozwój bezpośredniej współpracy przedsiębiorstw państwowych, prywatnych oraz innych podmiotów gospodarczych, a także doko-

nywać wymiany doświadczeń oraz udzielać sobie pomocy szkoleniowej i innej w procesie tworzenia gospodarki rynkowej.

Artykuł 19

Umawiające się Strony będą rozszerzać współpracę w celu doskonalenia bezpośrednich i tranzytowych połączeń i związanej z nimi infrastruktury we wszystkich dziedzinach transportu, łącznie z transportem rurociągowym i liniami energetycznymi. Sprawy te będą przedmiotem odrębnych umów.

Artykuł 20

Umawiające się Strony będą podejmować właściwe kroki, w tym zawierając odpowiednie porozumienia, w celu modernizacji i zapewnienia kompatybilnej łączności telefonicznej, telegraficznej i pocztowej, a także rozwijać współpracę w dziedzinie elektronicznego przetwarzania danych.

Artykuł 21

1. Umawiające się Strony będą pogłębiać współpracę w dziedzinie ochrony i polepszania stanu środowiska, zapobiegania transgranicznym zanieczyszczeniom, w szczególności w dorzeczu rzeki Bug, zmniejszania i likwidacji następstw awarii i klęsk żywiołowych, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych, rozszerzania sfery produkcji ekologicznie czystej i realizacji najbardziej efektywnych przedsięwzięć w zakresie ochrony i odtwarzania należytego stanu środowiska. Właściwe organy obu Państw będą w szczególności dokonywać wymiany informacji w tym zakresie oraz przeprowadzać regularne konsultacje.

2. Umawiające się Strony, świadome konsekwencji, które spowodowała czernobylska katastrofa, dołożą szczególnych starań w celu minimalizacji i likwidacji jej skutków. Zobowiązują się one do bezwłocznego wzajemnego informowania się w przypadkach powstania lub niebezpieczeństwa pojawienia się zagrożenia promieniotwórczego, chemicznego i biologicznego.

3. Umawiające się Strony zawrą odrębne porozumienia w sprawie bezpieczeństwa i współpracy ekologicznej, zgodne ze standardami międzynarodowymi.

4. Umawiające się Strony będą brać udział w tworzeniu skoordynowanej międzynarodowej strategii w dziedzinie ochrony środowiska, a także współpracować w rozwiązywaniu globalnych, w szczególności europejskich, problemów ekologicznych.

Artykuł 22

1. Nawiązując do pozytywnych wartości wielowiekowego dziedzictwa kulturowego narodów polskiego i białoruskiego oraz ich wkładu do cywilizacji europejskiej, Umawiające się Strony będą sprzyjać dalszej współpracy w dziedzinie kultury, nauki, oświaty i informacji. Wezmą one pod uwagę postanowienia Dokumentu krakowskiego sympozjum Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w sprawie europejskiego dziedzictwa kulturalnego.

2. W celu wzajemnego upowszechniania wiedzy o narodowym dorobku w dziedzinie kultury, nauki, oświaty i informacji każda z Umawiających się Stron powoła ośrodki kulturalne na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, które będą korzystać z szerokiego poparcia Państwa siedziby.

3. Umawiające się Strony będą współdziałać w dziedzinie środków masowego przekazu, a także ułatwiać rozpowszechnianie książek, prasy i przekazów audiowizualnych drugiej Umawiającej się Strony.

4. Umawiające się Strony będą rozszerzać wymianę kulturalną w różnych formach, sprzyjać współpracy między instytucjami i organizacjami kulturalnymi, w tym związkami twórczymi, na szczeblu ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, a także popierać bezpośrednie kontakty między twórcami kultury i sztuki.

5. Każda z Umawiających się Stron będzie zapewniać należyłą ochronę prawną, materialną i inną znajdującym się na jej terytorium wartościom, zabytkom i obiektom związanym z dziedzictwem kulturalnym i historycznym drugiej Umawiającej się Strony lub wspólnym, jak również będzie działać na rzecz ich ujawnienia, zachowania, scałania i wprowadzania do obiegu kulturalnego, w tym tworzenia swobodnego dostępu do nich.

6. Zgodnie z międzynarodowymi normami i standardami, a także na podstawie dwustronnych porozumień, Umawiające się Strony podejmą i będą wspierać działania zmierzające do ujawnienia i zwrotu dóbr kulturalnych i historycznych, które zaginęły, zostały bezprawnie wywiezione lub w inny nielegalny sposób znalazły się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

7. Umawiające się Strony będą rozszerzać współdziałanie w dziedzinie nauki, techniki i oświaty. Będą sprzyjać rozwojowi współpracy szkół, wyższych uczelni i innych instytucji naukowych, między innymi w zakresie wymiany studentów, pracowników naukowych i stypendystów, a także popierać nauczanie języka polskiego w Republice Białoruś oraz języka białoruskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 23

1. Umawiające się Strony będą popierać wszechstronną współpracę w dziedzinie ochrony zdrowia i higieny sanitarnej, w szczególności w zakresie zapobiegania oraz zwalczania chorób zakaźnych i związanych ze współczesną cywilizacją.

2. Umawiające się Strony będą dążyć do ścisłego współdziałania w dziedzinie pracy, ubezpieczeń i opieki społecznej. W tym celu zawrą odpowiednie umowy.

Artykuł 24

1. Umawiające się Strony będą doskonalić stosunki konsularne, a także, na podstawie odrębnych umów, realizować obrót prawny w sprawach cywilnych, rodzinnych, karnych i administracyjnych.

2. Umawiające się Strony będą współdziałać w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, terroryzmu, przestępczości gospodarczej, nielegalnego handlu bronią, narkotykami i dziełami sztuki, bezprawnych aktów wymierzonych przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego i żeglugi morskiej, przemytu, nielegalnej migracji, wytwarzania i wprowadzania do obiegu fałszywych środków płatniczych, a także innych rodzajów przestępstw. Warunki tej współpracy zostaną określone w odrębnych porozumieniach, które będą zawierać w szczególności postanowienia o wymianie doświadczeń i informacji w tych dziedzinach.

Artykuł 25

1. Każda z Umawiających się Stron zobowiązuje się do objęcia ochroną prawną, jak również utrzymywania — zgodnie

z normami prawa międzynarodowego, w tym humanitarnego, oraz zwyczajami narodowymi i religijnymi — wojskowych i cywilnych cmentarzy, grobów i miejsc pochówku, znajdujących się obecnie lub odkrytych w przyszłości na jej terytorium, stanowiących przedmiot pamięci obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

2. Obywatele każdej z Umawiających się Stron będą mieć zapewniony dostęp do znajdujących się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony grobów i miejsc pochówku rodaków oraz możliwość opieki nad nimi.

3. Umawiające się Strony będą współdziałać w ustalaniu i rejestracji miejsc pochówku obywateli drugiej Umawiającej się Strony na swoim terytorium.

Artykuł 26

Postanowienia niniejszego traktatu nie naruszają praw i zobowiązań wynikających z dwustronnych i wielostronnych umów, obowiązujących w stosunkach każdej z Umawiających się Stron z innymi państwami.

Artykuł 27

Niniejszy traktat podlega ratyfikacji i wejdzie w życie w dniu wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, która nastąpi w Mińsku.

Artykuł 28

Niniejszy traktat zostaje zawarty na okres 15 lat. Po tym terminie jego moc obowiązująca ulega automatycznie każdorazowo przedłużeniu na okres pięcioletni, jeżeli żadna z Umawiających się Stron nie wypowie go w drodze notyfikacji na rok przed upływem danego okresu.

Artykuł 29

Niniejszy traktat, po jego wejściu w życie, zostanie zarejestrowany w Sekretariacie Organizacji Narodów Zjednoczonych zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Sporządzono w Warszawie dnia 23 czerwca 1992 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i białoruskim, przy czym obydwie teksty mają jednakową moc.

Za Rzeczpospolitą Polską
L. Wałęsa

Za Republikę Białoruś
S. Szuszkiewicz

Po zapoznaniu się z powyższym traktatem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest on przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 29 października 1992 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L.S.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*